

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541¹

ร้อยตำรวจโทเพชร มีพันธ์²

การค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาให้มีผลบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

อาชีพนักแสดง หมายถึงอาชีพที่ต้องแสดงตามบทบาทต่างๆ ที่ได้รับในละครทางโทรทัศน์ ในภาพยนตร์หรือหรือการโฆษณาสินค้าต่างๆ เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความสวยงามของใบหน้า และความสามารถในด้านการแสดงสูง และนำมาซึ่งรายได้ในระดับสูงตามชื่อเสียงของนักแสดงผู้นั้น ในปี พ.ศ. 2563 ค่าตัวของนักแสดงทางโทรทัศน์สูงสุดอยู่ที่ตอนละ 85,000 – 250,000 บาท

อาชีพนักแสดงไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น บุคคลสามารถประกอบอาชีพเป็นนักแสดงได้ทุกเพศ ทุกวัย ขอเพียงบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติและความสามารถเพียงพอต่อการแสดงเท่านั้น ทำให้บางคนเป็นนักแสดงกันตั้งแต่ยังเด็ก เช่น ขวัญ อุซามณี ไหวทยานนท์ เข้าวงการแสดงตั้งแต่อายุเพียง 3 ปี ฟิงกี้ สาวิกา ไชยเดช เข้าวงการบันเทิงตั้งแต่อายุได้เพียง 7 ปี เป็นต้น นักแสดงเด็กเหล่านี้ได้รับค่าตอบแทนในอัตราที่สูงไม่น้อยไปกว่านักแสดงที่เป็นผู้ใหญ่ โดยงานโฆษณาที่ถ่ายทำ 1 วัน รายได้ขั้นต่ำอยู่ที่ประมาณวันละ 15,000-35,000 บาท ส่วนภาพนิ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่หลักพันถึงหลักหมื่นบาท ขึ้นอยู่กับการนำภาพไปใช้ในสื่อต่างๆ และหากเป็นภาพยนตร์หรืองานละคร รายได้เฉลี่ยอาจสูงถึงหลักแสนบาท และหากนักแสดงเด็กดังกล่าวเป็นบุตรหลานของนักแสดงที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วก็จะมีงานจ้างงานไปปรากฏตัวในงานเปิดตัวสินค้า หรืออีเวนต์ต่างๆ ที่เรียกว่าการออกงาน ทั้งนี้หากไปออกงานร่วมกับผู้ปกครองก็จะได้รับค่าตัวเพิ่มขึ้น เช่น ค่าตอบแทนของกบ สุวนันท์ คงยิ่ง หากออกงานคนเดียว จะได้รับค่าตอบแทนประมาณ 100,000 บาทแต่หาก

¹ บทความนี้ เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิลา ภักดีคง ประธานและกรรมการสอบ คือ ดร.คนพร จิตต์จรุงเกียรติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ออกงานพร้อมกับบุตรสาวน้องณดาปณณกันต์ ค่าตอบแทนจะอยู่ที่ 150,000 บาท พอล่า เทเลอร์ หากออกงานพร้อมน้องโลลา เฉพาะตัวของบุตรสาวจะได้รับค่าตัวประมาณ 70,000 บาท หรือนิโคล เทริโอ หากออกงานพร้อมน้องทิกเกอร์ ตัวบุตรชาย ก็จะได้รับค่าตัวประมาณ 50,000 บาท เป็นต้น จากรายได้ที่สูงและชื่อเสียงที่ได้รับ ส่งผลทำให้บิดามารดาผู้ปกครองจำนวนมาก ผลักดันให้บุตรหลานของตนเองเข้าสู่อุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาตั้งแต่ยังเด็ก

การเข้าสู่อุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาตั้งแต่ยังเด็กของนักแสดง ถึงแม้มีข้อดีในเรื่องของรายได้ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อตัวเด็กในหลายเรื่อง โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและสุขภาพ เนื่องจากการถ่ายทำภาพยนตร์ ละคร หรือแม้แต่การถ่ายโฆษณา หากการถ่ายทำไม่ตรงกับวันหยุดของเด็ก ก็อาจส่งผลทำให้เด็กขาดเรียน ทำให้เด็กเรียนไม่ทันเพื่อน บางกรณีใช้เวลาในการถ่ายทำในช่วงกลางคืน หรือต้องเร่งการถ่ายทำ โดยถ่ายทำไปด้วยออนแอร์ไปด้วย ก็จะทำให้เด็กไม่ได้รับการพักผ่อนอย่างเพียงพอ ส่งผลต่อสุขภาพ การศึกษา และการเจริญเติบโตของเด็ก ดังนั้นจึงมีแนวคิดให้ความคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาทั่วโลก โดยมีการตรากฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องเวลาในการทำงานและเวลาการพักผ่อน รวมถึงเรื่องรายได้ของเด็กไว้ในกฎหมายแรงงานหรือบางประเทศมีการตรากฎหมายแรงงานของเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาขึ้นมาบังคับใช้เป็นการเฉพาะ

สำหรับประเทศไทย ในปัจจุบัน การใช้แรงงานเด็กบัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 44 ถึงมาตรา 52 และไม่มีกรบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นมาบังคับกับการทำงานของเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณาโดยตรง ทำให้นักแสดงเด็กไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานดังกล่าวอย่างเพียงพอ ผู้ศึกษาจึงได้นำมาศึกษาวิเคราะห์ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมขอบเขตการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา

มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนด ห้ามมิให้นายจ้างทำการว่าจ้างเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี ทำงานในทุกประเภท เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กจากการใช้แรงงานที่ไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การใช้แรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณากลับเป็นข้อยกเว้น และพบว่า มีการใช้เด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ไปจนถึงแรกเกิดเป็นนักแสดงจำนวนมาก แต่กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองแรงงานกลับมิได้มีบทบัญญัติโดยบัญญัติให้การคุ้มครองนักแสดงเด็กจากการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ขณะเดียวกัน ในทางข้อเท็จจริงพบว่ามีกรณีที่จ้างเด็กเป็นนักแสดง และหลายครั้งมีการถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครกันในช่วงกลางคืน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาการเจริญเติบโตของเด็ก กระทั่งต่อการศึกษาทำให้เด็กขาดเรียนบ่อยครั้งและเรียนไม่ทันเพื่อน เด็กใช้เวลาอยู่ในกองถ่ายนานเกินไปจนพักผ่อนไม่เพียงพอ หรือได้รับบทบาทการแสดงที่ไม่เหมาะสม เช่น บทบาทที่สื่อไปในเรื่องเพศ ดังนั้น จึงมีข้อพิจารณาว่าควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์อย่างไร เพื่อนำมาใช้ในการควบคุม นายจ้างเกี่ยวกับการจ้างแรงงานนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ซึ่งอนุญาตให้เด็กทุกเพศทุกวัยสามารถทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิงและโฆษณาได้ แต่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับนายจ้างและผู้จัดการหรือตัวแทนการ

จัดนักแสดงไว้ว่า กรณีของนายจ้างที่ต้องการจะทำการว่าจ้างเด็กให้เป็นนักแสดงต้องยื่นคำร้องต่อกองการอนุญาตให้จ้างงานเด็ก ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะพิจารณาคำขอว่ากิจกรรมที่จะทำการว่าจ้างเด็กให้เป็นนักแสดงนั้นเป็นอันตรายต่อเด็ก ต่อศีลธรรมอันดี รวมถึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ความปลอดภัย ศีลธรรม และการศึกษาของเด็กหรือไม่ หากนายจ้างมีมาตรการที่เชื่อว่าจะดำเนินการตามกฎหมายในการคุ้มครองนักแสดงเด็กอย่างเพียงพอ นายจ้างจึงจะได้รับอนุญาตให้ทำการว่าจ้างนักแสดงเด็กเพื่อทำการแสดงในกิจกรรมดังกล่าวได้ กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย นายจ้างต้องยื่นคำขอใบอนุญาตสำหรับการทำงานร่วมกับเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิง ขณะที่มลรัฐควินส์แลนด์ ไม่มีหลักเกณฑ์ให้นายจ้างต้องยื่นคำขอใบอนุญาตดังกล่าว แต่การว่าจ้างเด็กให้เป็นนักแสดงในอุตสาหกรรมบันเทิงและโฆษณาได้ นายจ้างต้องได้รับความยินยอมจากผู้ปกครองของเด็กก่อน นอกจากนี้ ในมลรัฐ ควินส์แลนด์ ยังมีข้อกำหนดอื่นๆ เช่น ห้ามการจ้างเด็กเพื่อถ่ายภาพเปลือยหรือใส่เสื้อผ้าในลักษณะที่ขั้วทางเพศ เช่น เห็นอวัยวะเพศ หรือเห็นทวารหนัก และสำหรับเด็กผู้หญิงจะถ่ายภาพเด็กโดยเห็นหน้าอกได้เฉพาะเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปีเท่านั้น เว้นแต่เป็นการถ่ายภาพของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 12 เดือน สามารถถ่ายภาพเปลือยได้แต่ผู้ปกครองต้องให้ความยินยอมแก่นายจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร และตลอดเวลาที่มีการถ่ายภาพดังกล่าวผู้ปกครองของเด็กต้องอยู่ในสถานที่ที่มีการถ่ายภาพเด็กนั้นด้วยตลอดเวลา ขณะที่ กฎหมายของสหราชอาณาจักร มีการกำหนดการควบคุมการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ใกล้เคียงกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย โดยนายจ้างหรือบุคคลใดที่มีความประสงค์จะทำการว่าจ้างนักแสดงเด็กให้มีส่วนร่วมในการแสดง ต้องยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาการขออนุญาตให้มีการว่าจ้างเด็ก ตามแบบฟอร์มที่กำหนด

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรมีการบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติม เพื่อเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ให้นายจ้างที่มีความประสงค์จะจ้างแรงงานนักแสดงเด็กไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยกำหนดให้นายจ้างต้องแจ้งขออนุญาตการจ้างนักแสดงเด็กไปยังพนักงานตรวจแรงงานก่อนการทำงานวันแรกของนักแสดงเด็กเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน โดยนายจ้างต้องยื่นเอกสารประกอบการขออนุญาต เช่น ใบรับรองการตรวจสุขภาพของเด็กว่ามีความเหมาะสมในการทำงาน ความยินยอมของผู้ปกครองที่อนุญาตให้เด็กทำงาน การกำหนดตัวบุคคลที่จะทำการดูแลเด็กตลอดเวลาที่อยู่ในสถานที่ทำงาน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่เคยเป็นบุคคลที่เคยกระทำความผิดทางเพศไม่ว่าจะได้รับโทษทางอาญาหรือรอการลงโทษ แผนการดูแลเรื่องเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนของเด็ก ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับของการคุ้มครองแรงงานของนักแสดงเด็กให้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับนายจ้างที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับกฎหมายของนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของนักแสดงเด็กเกี่ยวกับเวลาการทำงาน

มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดเกี่ยวกับเวลาทำงานของแรงงานเด็กไว้ว่า ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ทำงานในระหว่างเวลา 22.00 -06.00 น. เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย อย่างไรก็ตาม วรรคสองของมาตรา

47 บัญญัติยกเว้น นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี และเป็นนักแสดงภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน ทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กนั้นได้พักผ่อนตามสมควร

บทบัญญัติดังกล่าวเห็นได้ว่า แรงงานเด็กทั่วไปที่ได้รับการว่าจ้างให้ทำงานอื่นในสถานประกอบการใดๆ นั้น จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างชัดเจนตามมาตรา 47 นี้ แต่กรณีของนักแสดงเด็กกลับอนุญาติให้เด็กทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ และกำหนดแต่เพียงว่า นายจ้างต้องจัดให้ลูกจ้างที่เป็นนักแสดงเด็กได้รับการพักผ่อนตามสมควร แต่ก็มีได้มีการกำหนดอย่างชัดเจนเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงาน และช่วงเวลาพักผ่อนให้ชัดเจน การมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ระยะเวลาทำงานของนักแสดงเด็กเอาไว้ว่าส่งผลกระทบต่อในด้านต่างๆ ของเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา เช่น ส่งผลกระทบต่อด้านการศึกษา ทำให้เด็กขาดเรียนบ่อยทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เนื่องจากต้องใช้เวลาในช่วงเวลาเรียนไปถ่ายทำการแสดงผลกระทบด้านสุขภาพและการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกายและสติปัญญาของเด็ก เนื่องจากทำให้เด็กไม่ได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ เป็นต้น

จากการศึกษากฎหมายของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการแบ่งหลักเกณฑ์เกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานในสถานที่ทำงานของเด็ก ชั่วโมงการทำงาน ชั่วโมงการพักผ่อน และชั่วโมงการศึกษาในกรณีที่เด็กไม่สามารถไปเรียนในโรงเรียนได้ตามปกติ นายจ้างมีหน้าที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่เด็กตามจำนวนชั่วโมงที่เด็กต้องไปเรียนในโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดสำหรับโรงเรียนว่าสามารถอนุญาตให้เด็กขาดเรียนได้เป็นเวลาเท่าใด กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย จากการศึกษาค้นคว้าพบ มีการบัญญัติเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของเด็กสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ มีการกำหนดว่าเด็กในแต่ละช่วงวัยจะสามารถทำงานได้สูงสุดเป็นเวลากี่ชั่วโมง และในหนึ่งสัปดาห์จะสามารถทำงานได้กี่วัน นอกจากนี้ยังมีข้อกำหนดเกี่ยวกับช่วงเวลาที่สามารรถให้นักแสดงเด็กทำงานได้ และขณะที่สหราชอาณาจักร มีการกำหนดโดยแยกหลักเกณฑ์ระหว่างการแสดงสดและการบันทึกเทปออกจากกัน ว่าในสัปดาห์หนึ่งเด็กต้องไม่เข้าร่วมการแสดงสดหรือการซ้อมเกินกว่า 6 วันติดต่อกัน และสำหรับการแสดงบันทึกเทป เด็กต้องไม่เข้าร่วมในการแสดงหรือการซ้อม 5 วันติดต่อกัน นอกจากนี้ยังกำหนดห้ามช่วงเวลาตามกลุ่มอายุของเด็กโดยมิให้เด็กเข้ามาในสถานที่ทำงานหรืออยู่ในสถานที่ทำงานก่อนหรือเกินกว่าเวลาที่กำหนดอีกด้วย เป็นต้น

ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า เพื่อเป็นการยกระดับการคุ้มครองสิทธิด้านแรงงานของนักแสดงเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ควรมีการจัดกลุ่มอายุของนักแสดงเด็ก และควรมีการกำหนดจำนวนชั่วโมงที่เด็กจะสามารถทำงานได้ ตลอดจนชั่วโมงการพักผ่อนของเด็ก โดยนำกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักรมาเป็นแนวทาง และที่สำคัญต้องไม่มีการอนุญาติให้นักแสดงเด็กสามารถทำงานในเวลากลางคืนได้อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพและการศึกษาของเด็ก

3. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองนักแสดงเด็กเกี่ยวกับรายได้จากการทำงาน

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของแรงงานเด็กนี้ มีบัญญัติอยู่ในมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างของลูกจ้าง ซึ่งเป็นเด็กให้แก่บุคคลอื่น มีข้อพิจารณาว่า การทำงานของแรงงานเด็กทั่วไปเด็กจะสามารถเริ่มทำงานได้โดยมีอายุตั้งแต่ 15 ปี ดังนั้นรายได้ของแรงงานเด็กจึงหมายถึงรายได้ของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 18 ปี ซึ่งช่วงอายุดังกล่าวถือว่าสามารถจัดการกับรายได้จากการทำงานของตนได้แล้ว กฎหมายจึงกำหนดให้นายจ้างห้ามจ่ายเงินค่าจ้างแก่บุคคลอื่น โดยต้องจ่ายค่าจ้างให้แก่เด็กเท่านั้น แต่ในกรณีของนักแสดงเด็กที่ทำงานในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ตั้งแต่อายุยังน้อย ยังไม่สามารถจัดการกับรายได้จากการทำงานของตนได้ ทำให้ส่วนใหญ่มักมีบุคคลอื่นเป็นผู้รับค่าตอบแทนแทนตัวเด็ก เช่น บิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือผู้จัดการนักแสดง เป็นต้น ซึ่งกฎหมายมิได้มีหลักประกันใดๆ เพื่อคุ้มครองนักแสดงจากการทำมาหารายได้จากการเป็นนักแสดงเด็ก นอกจากนี้ การที่บุคคลอื่นเป็นผู้รับรายได้จากการทำงานของเด็กนี้เอง อาจก่อให้เกิดการแสวงหาประโยชน์จากการทำงานของเด็ก ถึงแม้บุคคลดังกล่าวจะเป็นบิดามารดาของเด็กก็ตาม ทำให้มีปัญหาว่าจะมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้การคุ้มครองแก่นักแสดงเด็กในเรื่องของรายได้การทำงานอย่างไร

จากการศึกษากฎหมายต่างประเทศพบว่าสหรัฐอเมริกาออกมาตรการด้านการคุ้มครองรายได้ของนักแสดงเด็ก โดยนายจ้างมีหน้าที่นำเงินร้อยละ 15 ของค่าจ้างเก็บไว้ในบัญชีอื่นที่วางใจได้หรือในแผนการออม เพื่อเป็นกองทุนเก็บรักษาให้แก่นักแสดงเด็กจนกว่าเด็กจะมีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ และสามารถจัดการกับทรัพย์สินของตนเองได้แล้ว ส่วนรายได้ส่วนที่เหลือสามารถจ่ายให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งมีสิทธิเป็นผู้ดูแลและควบคุมการทำสัญญาของเด็ก ขณะที่ กฎหมายของมลรัฐควินส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร ผู้ศึกษาไม่พบว่ามีกรบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงเด็กในเรื่องรายได้

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการบัญญัติให้การคุ้มครองในเรื่องรายได้แก่นักแสดงเด็ก เพื่อเป็นการคุ้มครองตามหลักประโยชน์สูงสุดของนักแสดงเด็ก โดยมีการกำหนดให้นายจ้างต้องดำเนินการจัดส่งรายได้ส่วนหนึ่งของนักแสดงเข้าบัญชีของเด็กที่มีข้อกำหนดห้ามมิให้ผู้อื่นเบิกถอนได้จนกว่าเด็กจะมีอายุครบเกณฑ์ที่จะสามารถดำเนินการเบิกถอนเงินจากบัญชีดังกล่าวได้เอง ส่วนเงินค่าจ้างในส่วนที่เหลือให้ส่งมอบให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้เป็นตัวแทนของเด็ก ตามสัญญาการจ้างนักแสดงเด็ก ทั้งนี้ให้นำกฎหมายของสหรัฐอเมริกามาใช้เป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

สำหรับข้อเสนอแนะของการศึกษาเรื่องปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มีดังต่อไปนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับการควบคุมขอบเขตการจ้างแรงงานเด็กในอุตสาหกรรมบันเทิงและการโฆษณา

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการบัญญัติมาตรา 45/1 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

มาตรา 45/1 “ในกรณีที่มีการจ้างแรงงานเด็กที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละคร หรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน ให้นายจ้างแจ้งการจ้างนั้นต่อพนักงานตรวจแรงงานเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 15 วัน ก่อนวันทำงานวันแรก โดยนายจ้างต้องยื่นเอกสารประกอบการขออนุญาต เช่น ใบรับรองการตรวจสุขภาพของเด็กว่ามีความเหมาะสมในการทำงาน ความยินยอมของผู้ปกครองที่อนุญาตให้เด็กทำงาน การกำหนดตัวบุคคลที่จะทำการดูแลเด็กตลอดเวลาที่อยู่ในสถานที่ทำงาน โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่เคยเป็นบุคคลที่เคยกระทำความผิดทางเพศไม่ว่าจะได้รับการทางอาญาหรือรอกการลงโทษ แผนการดูแลเรื่องเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนของเด็ก ตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด”

ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกระดับของการคุ้มครองแรงงานของนักแสดงเด็กให้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับนายจ้างที่สูงขึ้นและสอดคล้องกับกฎหมายของนานาประเทศมากยิ่งขึ้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองสวัสดิภาพของนักแสดงเด็กเกี่ยวกับเวลาการทำงาน

(1) ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการแก้ไข มาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติ คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

มาตรา 47 “ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่างเวลา 22.00 นาฬิกา ถึงเวลา 06.00 นาฬิกา เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย

นายจ้างอาจให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกันทำงานในระหว่างเวลาดังกล่าวได้ ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่เด็กอยู่ในสถานที่ทำงานและชั่วโมงการทำงานของเด็ก ให้เป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ นอกเหนือจากเวลาการทำงานตามที่กำหนด นายจ้างต้องจัดให้เป็นเวลาพักผ่อนของเด็ก”

(2) ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการจัดทำบัญชีท้ายพระราชบัญญัติเกี่ยวกับชั่วโมงการทำงานของเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน ตามตารางต่อไปนี้

เกณฑ์อายุ	เวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในสถานที่ทำงาน	เวลาการทำงานสูงสุด/วัน
แรกเกิด-6 เดือน	ไม่เกิน 2 ชั่วโมง	20 นาที
ตั้งแต่ 6 เดือนแต่ไม่เกิน 2 ปี	ไม่เกิน 4 ชั่วโมง	ไม่เกิน 2 ชั่วโมง
ตั้งแต่ 2 ปี แต่ไม่เกิน 6 ปี	ไม่เกิน 6 ชั่วโมง	ไม่เกิน 3 ชั่วโมง
ตั้งแต่ 6 ปี แต่ไม่เกิน 9 ปี	ไม่เกิน 8 ชั่วโมง	ไม่เกิน 4 ชั่วโมง* ไม่เกิน 6 ชั่วโมง**
ตั้งแต่ 9 ปี แต่ไม่เกิน 16 ปี	ไม่เกิน 9 ชั่วโมง	ไม่เกิน 5 ชั่วโมง* ไม่เกิน 7 ชั่วโมง**
ตั้งแต่ 16 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี	ไม่เกิน 10 ชั่วโมง	ไม่เกิน 6 ชั่วโมง* ไม่เกิน 8 ชั่วโมง**

*เวลาการทำงานช่วงเปิดภาคเรียน

** เวลาการทำงานช่วงปิดภาคเรียน

ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทย มีการกำหนดเกี่ยวกับจำนวนชั่วโมงและเวลาพักผ่อนของเด็กที่เป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน

3) ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองนักแสดงเด็กเกี่ยวกับรายได้จากการทำงาน

ผู้ศึกษาขอเสนอให้มีการเพิ่มเติม มาตรา 51/1 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้

มาตรา 51/1 “นายจ้างมีสิทธิจ่ายเงินหรือประโยชน์ตอบแทนใดๆจากการทำงานของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ที่เป็นผู้แสดงภาพยนตร์ ละครหรือการแสดงอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็ก หรือตัวแทนของเด็กตามกฎหมายได้ แต่ต้องนำเงินค่าจ้างจำนวนร้อยละ 10 นำฝากในบัญชีฝากประจำของเด็กที่มีเงื่อนไขห้ามมิให้บุคคลใดๆทำการถอนเงินจากบัญชีได้ จนกว่าเด็กจะมีอายุ 18 ปี บริบูรณ์”

ทั้งนี้ เป็นการให้การคุ้มครองในเรื่องรายได้แก่นักแสดงเด็ก โดยมีการกำหนดให้นายจ้างต้องดำเนินการจัดส่งรายได้ส่วนหนึ่งของนักแสดงเข้าบัญชีของเด็กโดยบัญชีดังกล่าวนี้มีข้อกำหนดว่าห้ามมิให้มีบุคคลใดๆ สามารถเบิกถอนเงินจากบัญชีดังกล่าวได้ จนกว่าเด็กจะมีอายุครบเกณฑ์ที่กำหนดจะสามารถดำเนินการเบิกถอนเงินจากบัญชีดังกล่าวได้เอง ส่วนเงินค่าจ้างในส่วนที่เหลือให้ส่งมอบให้แก่บิดามารดา หรือผู้ปกครอง หรือผู้เป็นตัวแทนของเด็กตามสัญญาการจ้างนักแสดงเด็ก

เอกสารอ้างอิง

- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และ วสันต์ เหลืองประภัสร์ และ ปานรัตน์ นิ่มตลุง. “การปรับเปลี่ยนกลไกเชิงสถาบันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะในการทำงานด้านเด็กขององค์กร.” วารสารสถาบันพระปกเกล้า 13. 1 (มกราคม-เมษายน 2558), : 6.
- มาตาลักษณ์ เศษเมฆากุล. หลักการคุ้มครองสิทธิเด็ก ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์สูงสุดของเด็ก. (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562),
- วนิดา อินทรอำนวย. “การใช้แรงงานเด็กและกฎหมายคุ้มครองแรงงาน.” บทความเพื่อนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา รายการเจตนารมณ์กฎหมาย. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560.
- วัลภา สัตยานุชิต. “พันธกรณีของประเทศไทยต่อองค์การแรงงานระหว่างประเทศว่าด้วยอนุสัญญาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการห้ามใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายที่สุด.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.
- วรินทร์ลภัส ขาวสิทธิวงษ์. “การคุ้มครองเด็กภายใต้หลักประโยชน์สูงสุดของเด็ก : ศึกษากรณีการแยกเด็กออกจากครอบครัว.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2559.
- วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล. “มาตรฐานการปฏิบัติต่อเด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก.” ดุลพาห 5. 41, (กันยายน-ตุลาคม, 2537). : 19.
- อัญชลี ค้อคงคา. สหภาพแรงงานและแรงงานสัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- อิงอร จินตนาเลิศ. “กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.